

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Arvioinnin tehtävät ja yleiset periaatteet

13.4.2021

Hanna Pohjonen, opetusneuvos
Marjo Rissanen, opetusneuvos
Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus -yksikkö

Tässä esityksessä

- Arviointiuudistuksen taustaa
- Keskeiset täsmennykset Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden lukuun 6 (Määräys 10.2.2020 OPH-281-2020)
- Arvioinnin tehtävät
- Arvioinnin yleiset periaatteet
- Arvioinnin kohteet
- Arvioinnin kehittäminen kouluissa

Numeroiden antamista aikaistetaan peruskouluissa – arviointia myös yhtenäistetään oppilaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseksi

Arviointikäytännöt vaihtelevat kouluissa huomattavasti. Samalla osaamisella on voinut saada monta eri arvosanaa.

Arvosanat

11.2. 02:00

Peruskoulun päättöarviointia yhdenvertaistetaan vuoden alusta: "Samalla arvosanalla on voinut olla hyvin erilaista osaamista ja isojakin heittoja"

Ensimmäistä kertaa uusien kriteerien mukaan annetut arvosanat ovat todistuksissa keväällä 2022.

Arvosanat

31.12.2020

Kotimaa

Koululaisten arvioinnin täysremontti tuo numeroarviot jo neljännelle luokalle: Ideana saada opettajien lellikit ja inhokit samalle viivalle

Opetushallitus julkistaa tänään tiistaina tarkemmat kriteerit perusopetuksen arviointiin. Numeroarviointi aloitetaan jatkossa viimeistään neljännellä vuosiluokalla.

<https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000006403292.html>, luettu 2.11.2020

<https://yle.fi/uutiset/3-11193768>, luettu 2.11.2020

<https://yle.fi/uutiset/3-11719084>, luettu 22.1.2021

Uudistuksen tietoperustaa

- OPH:n toteuttaman opetussuunnitelmauudistuksen seurannan tuottamat havainnot (2017)
- OPH:n toteuttaman verkkoaiivoriihen (2018) tuottamat havainnot
- Karvin toteuttaman oppilasarvioinnin arviointihankkeen tulokset (2019) *Että tietää missä on menossa” – Oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa*
- Karvin toteuttaman esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelman toimeenpanon arviointi-hankkeen tulokset (2019) *OPS-työn askeleita – Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden 2014 toimeenpanon arviointi*
- Päättöarvioinnin asiantuntijaryhmän edustajien oma tutkimustyö
- Käyttäjätieto: pyöreän pöydän tilaisuudet 2018–2019, koulutukset, verkostot, kentältä tulevat kysymykset
- Karvin tekemä *Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden toimivuuden arviointi* (2020)

Uudistuksen tietoperustaa

- **OPS-seuranta** (2017), otanta: 70 paikallista opetussuunnitelmaa OPH:n tarkastelussa
 - Paikallisesti vaihtelua arvioinnin periaatteissa ja kriteereissä
 - Formatiivinen ja summatiivinen arviointi paikoin sekoittuneet
 - Numeroarviointi aloitetaan pääsääntöisesti 4. tai 5. luokalta
- **Verkkoaiivorihi** (2018), 13 232 vastausta
 - Oppilaat, huoltajat ja opettajat toivovat arviointiin vahvempaa yhtenäisyyttä (kriteerit, periaatteet, menetelmät, todistukset)
 - Numeroarvioinnin aloittamisen ajankohdan aikaistamista pidettiin tärkeänä
- **Luvun 6 verkkokomentointi** (2019), 418 vastausta
 - Selkeät kansalliset linjaukset, ei niin paljon paikallisesti määriteltävää

Työn organisointi ja toteutus

Kriteerityöpajat 2019–2022: 60 opettajaa ja didaktiikan asiantuntijaa eri puolilta Suomea sekä Opetushallituksen oppiaineasiantuntijat

**Kriteerien käytettävyytestaus
2019–2020:** Karvi

Asiantuntijaryhmä (8/2018-2020):

- Najat Ouakrim-Soivio (HY)
- Sirkku Kupiainen (HY)
- Juhani Rautopuro (JyU)
- Minna-Riitta Luukka (JyU)
- Ari Huhta (JyU)
- Jan Hellgren (Karvi)
- Raili Hilden (HY)

Ohjausryhmä 2019–2022:

- Erja Vitikka, OKM
- Jaakko Salo, OAJ
- Mari Sjöström, Kuntaliitto
- Päivi Ikola, Suomen rehtorit ry
- Marko Jokinen, Luokanopettajaliitto
- Anneli Rantamäki, Aineopettajaliitto
- Tarja Aurell, Yksityiskoulujen liitto
- Mirja Hannula, EK
- Jukka Niiranen, Sivistystyönantajat
- Tuija Metso, Suomen vanhempainliitto
- Sari Liski Aikuislukiodien rehtorit
- Inger Damlin, Finlands svenska lärarförbund

Opetushallituksen projektiryhmä: Maj-Len Engelholm, Minna Harmanen, Mikko Hartikainen, Katri Kuukka, Alma Muukka-Marjovuori, Riia Palmqvist, Hanna Pohjonen, Marjo Rissanen (pj.)

**Keskeiset täsmennykset
Perusopetuksen
opetussuunnitelman
perusteiden lukuun 6**

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (2014) uudistettu luku 6 Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa tuli voimaan 1.8.2020.

Keskeiset täsmennykset

- Formatiivisen ja summatiivisen arvioinnin tehtäviä on tarkennettu.
- Oppilaan itsearvioinnin ja vertaispalautteen periaatteita on täsmennetty.
- Arviointiin liittyvän dokumentoinnin velvoitteita on selkiytetty.
- Päättöarvioinnin toteuttamisen ja päättöarvosanan muodostamisen linjaukset on selkiytetty.
- Todistusmerkintöjä on täsmennetty.
- Suuri osa kansallisista linjauksista on siirretty paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan noudatettaviksi.
- Numeroarviointia on aikaistettu siten, että se aloitetaan kaikkien opetuksen järjestäjien kouluissa neljännellä vuosiluokalla.

Arviointisanasto

Arviointi

- On asetettujen tavoitteiden ja saavutettujen tulosten välistä vertailua. Se kohdistuu aina **tavoitteisiin** ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin periaatteet

- Ohjenuora, johtava ajatus

Arvioinnin tehtävät

- Formatiivinen ja summatiivinen

Arvioinnin kohde

- Oppiminen, osaaminen, työskentely ja käyttäytyminen

Arviointimenetelmät

- Esitelmät, esseet, kokeet, pistarit, portfoliot, ryhmätentit, keskustelut, väittelyt...

Arvioinnin perinteet
ja luonne eri
oppiaineissa

Arvioinnin tehtävät

- **Formatiivinen arviointi**
- **Summatiivinen arviointi**

Arvioinnin tehtävät

- Arvioinnilla on kaksi lainsäädäntöön perustuvaa, **toisiaan tukevaa tehtävää**:
 - 1) Ohjata ja kannustaa oppimista sekä kehittää oppilaiden itsearvioinnin taitoja.

Formatiivinen arviointi

- 2) Määrittää, missä määrin oppilas on saavuttanut asetetut tavoitteet.

Summatiivinen arviointi

Arvioinnin tehtävien toteuttamisessa tulee noudattaa arvioinnin yleisiä periaatteita:

- Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät **koulun arviointikulttuurissa**.
- Opetuksen järjestäjä seuraa arvioinnin periaatteiden toteutumista kouluissa ja tukee yhtenäisen arviointikulttuurin kehittymistä.

Arvioinnin tehtävä: formatiivinen arviointi

- Tukevaa ja ohjaavaa palautetta
- Kehittävää, kuvailevaa, kannustavaa
- Suuntaa tulevaa
- Monimuotoista, usein tapahtuvaa
- Osa päivittäistä työskentelyä ja vuorovaikutusta, on osa pedagogiikkaa
- Systemaattista ja spontaania, opiskelu-/oppimisprosessista
- Tehdään suhteessa opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin **tavoitteisiin**.
- **Opettaja, oppilas itse tai joku muu henkilö, henkilöt**
- Ei vaadi dokumentaatiota

Formatiivinen arviointi

Oppilas -> **oppimaan oppimisen taitoja:**

- *Ymmärtämään oppiaineen tavoitteet, mitkä ovat tavoitteeni? (tavoitetila)*
- *Oma edistyminen suhteessa tavoitteisiin, tämän hetkinen tila? (nykytila)*
- *Miten voi parantaa suoriutumista, pääsen tavoitteisiini? (muutos)*

Opettaja -> opetuksen kehittäminen (vastaamaan oppilaiden tarpeita ja tavoitteita)

Huoltajille annetaan lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen etenemisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.

Itsearviointi ja vertaispalaute

* Jotta palautetta voidaan saada tai antaa, tavoitteen saavuttamista on pitänyt ensin arvioida.

- Itsearviointi ja vertaispalaute osa formatiivista arviointia.
- Itsearviointi = oman toiminnan jäsentynyttä arviointia
- Vertaispalaute = yksi oppimista tukevan formatiivisen arvioinnin muoto. Vertaispalautteessa* arvioitsija ja arvioitava ovat samassa asemassa ja arviointipalautetta annetaan osana oppimisprosessia.
- Oppilaat harjoittelevat **opettajan ohjaamana** itsearvioinnin sekä vertaispalautteen antamisen ja vastaanottamisen taitoja. Niitä tulee harjoitella osana kaikkien oppiaineiden opiskelua.
- Itsearviointi ja vertaispalaute eivät vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan tai sanalliseen arvioon.

Arvioinnin tehtävä: summatiivinen arviointi

- Tehtävänä on kuvata, **kuinka hyvin ja missä määrin** oppilas on saavuttanut opetussuunnitelmassa oppiaineittain oppiaineille asetetut **tavoitteet**.
- Tehdään vähintään jokaisen lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päättyessä.
- Lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi on summatiivinen kokonaisarviointi oppilaan koko lukuvuoden suoriutumisesta.
- Perusopetusasetus velvoittaa antamaan kunkin lukuvuoden päättyessä oppilaalle lukuvuositodistuksen, joka sisältää sanallisesti tai numeroin ilmaistut arviot siitä, miten oppilas on kyseisenä lukuvuonna saavuttanut tavoitteet opinto-ohjelmaansa kuuluvissa oppiaineissa.

Summatiivinen arviointi

- Tehdään suhteessa opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja niiden pohjalta paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin tavoitteisiin.
- *Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan kuitenkin myös lukuvuoden aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä, työskentelystä ja käyttäytymisestä.*

Arvosanan ei pidä tulla oppilaalle yllätyksenä!

Muistettava arvioinnin periaatteet:

- Jokaisen oppilaan tulee saada käsitys siitä, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen suoriutumistaan arvioidaan.
- Oppilaille on selvitettävä oppiaineiden tavoitteet sekä arvioinnin periaatteet ikäkaudelle tarkoituksenmukaisella tavalla.

Summatiivinen arviointi

- Palvelee arvosanojen, sanallisen arvioinnin antamista
- Usein toteavaa
- Yleensä harvemmin, kokoava
- Suuntautuu menneisyyteen, nykyhetkeen
- Summatiivisen arvioinnin tekee oppilasta opettanut **opettaja**, tai jos opettajia on useita, **opettajat yhdessä**.
- Summatiiviseen arviointiin vaikuttavien näyttöjen arviointi tulee dokumentoida.

Arviointiesimerkki:

Kohde, BI

- Oppiminen ja osaaminen (Biologia: T5, S5), työskentelytaidot
- *Tavoitteet:* "Ohjata oppilasta ymmärtämään ihmisen perustoimintoja"
- *Sisällöt:* "Tutkia ihmiskehon toimintaa, rakennetta, elintoimintoja ja säätelyjärjestelmää..."

Arvioinnin
yleiset
periaatteet

Tehtävä

- Summatiivinen, **on osa 9-luokan biologian arvosanaa**

p.s. samalla tulee arvioiduksi työskentelytaitoja sekä

L3 (Itsestä huolehtiminen ja arjentaidot; hyvinvointi, terveys, ajanhallinta)

Menetelmä

- Opiskelija laatii lautapelin ryhmässä, jossa kuvataan ruuansulatuskanavan toimintaa, rakennetta ja säätelyä.

Arviointi

- Peli arvioidaan painottaen seuraavia kriteereitä...
- Arviointipalaute annetaan oppilaalle XXX ja pelin arvosana dokumentoidaan (näytön arviointi) XXX

Arvioinnin kuusi periaatetta

1. Arviointi on yhdenvertaista

- Arviointi perustuu opetussuunnitelmassa oppiaineille asetettuihin tavoitteisiin.
- Jokaisen oppilaan tulee saada tietää
 - mitä on tarkoitus oppia ja
 - miten oppimista, osaamista, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan.
- Arviointi perustuu oppilaiden yhdenvertaiseen kohteluun kaikilla vuosiluokilla.

2. Arviointi edellyttää avoimuutta, yhteistyötä ja osallisuutta

- Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan opintojensa etenemistä. Se edellyttää vuorovaikutusta oppilaan ja opettajan välillä sekä palautteen antamista tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Arviointiin liittyy oppilaiden **osallisuuden** mahdollistaminen, kannustaminen ja rohkaiseminen.
- Arviointi edellyttää **yhteistyötä** sekä koulussa että kotien kanssa.
- Oppilaan ja huoltajan tulee saada **riittävästi tietoa** oppilaan oppimisesta, osaamisesta, työskentelystä ja käyttäytymisestä.
- Oppilaalla ja huoltajalla on oikeus saada **tieto arviointiperusteista** sekä siitä, miten niitä on sovellettu oppilaan arviointiin.

3. Arviointi on suunnitelmallista ja johdonmukaista

- Arviointi on suunniteltava johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi sekä varmistettava **arviointiperiaatteiden** yhtenäisyys koulussa.
- Arvioinnin tulee kohdistua vain siihen, mitä opetussuunnitelmassa on asetettu tavoitteeksi.
- Oppilaiden suorituksia ei verrata toisiinsa.
- Arviointi ei kohdistu oppilaan persoonaan, temperamenttiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.
- **Opettajien yhteistyö** kouluyhteisössä on välttämätöntä arvioinnin johdonmukaisuuden toteutumiseksi.

4. Arviointi on monipuolista

- Monipuolinen arviointi perustuu eri menetelmin kerättyihin näyttöihin.
- Opettaja valitsee arviointimenetelmät arvioinnin tehtävien ja oppiaineen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.
- Oppilaalle tulee tarjota mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan eri tavoin.
- Vain yhden arviointimenetelmän avulla ei voida arvioida kaikkia oppiaineille asetettuja tavoitteita.

Opettajien käyttämiä arviointimenetelmiä ja -välineitä

(Karvin julkaisut 7:2019, 109–114)

Opettajista 19 %
käyttää kaikkia
näitä.

Arviointimenetelmät: kokeet, erilaiset tuotokset, vuorovaikutteiset menetelmät ja digitaaliset arviointimenetelmät

Koetyypit

- Yksin tehtävä koe (eniten käytetty)
- Aineistokoe (eniten käytetty reaaliaineissa)
- Suullinen koe (eniten käytetty vieraiden kielten opetuksessa)
- Pari- tai ryhmäkoe (eniten käytetty äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa)
- Toiminnallinen koe (eniten käytetty taide- ja taitoaineissa)

Tuotokset

- Esseet ja kirjoitelmat (useimmin äidinkielen ja kirjallisuuden sekä vieraiden kielten arvioinnissa)
- Kuvalliset tuotokset (muita useammin taide- ja taitoaineissa)
- Videot ja ääniaineistot (useimmin vieraiden kielten opetuksessa)
- Portfolio (korostui oppilaanohjauksessa)
- Draama (eniten äidinkielen opetuksessa)

5. Arviointi perustuu tavoitteisiin ja kriteereihin

- **Oppimisen, osaamisen ja työskentelyn arviointi** perustuu opetussuunnitelman perusteissa asetettuihin ja paikallisessa opetussuunnitelmassa vuosiluokittain tarkennettuihin oppiaineiden tavoitteisiin.
- Kansalliset arviointikriteerit on laadittu 6. luokan päätteeksi sekä päättöarviointiin.
- **Kriteerit eivät ole oppilaalle asetettuja tavoitteita**, vaan ne määrittelevät arvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavan osaamisen tason.
- Jos erityistä tukea saava oppilas opiskelee oppiaineen yleisen oppimäärän mukaisesti, hänen suorituksiaan arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin.
- Yksilöllistetyn oppimäärään mukaan oppiainetta opiskelevan oppilaan suoritukset arvioidaan suhteessa HOJKSissa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettujen tavoitteiden mukaan.

- T8 opastaa oppilasta käyttämään biologian tutkimusvälineistöä sekä tieto- ja viestintäteknologiaa.

- Oppilas oppii käyttämään biologista tutkimusvälineistöä.
- Oppilas oppii hyödyntämään tieto- ja viestintäteknologiaa ja erilaisia tietolähteitä biologian opiskelussa.

- Biologisen tutkimusvälineistön, teknologian ja tiedon käyttö

- A5: Oppilas osallistuu opetukseen laboratoriossa ja maastossa.
- Oppilas käyttää joitakin biologian tutkimusvälineitä ohjattuna.
- Oppilas hakee biologista tietoa erilaisista tietolähteistä ohjatusti.

Opetuksen
tavoitteet

Opetuksen
tavoitteista johdetut
oppimisen tavoitteet

Arvioinnin
kohde

Osaamisen kuvaukset
(kriteerit) arvosanoille
5, 7, 8 ja 9

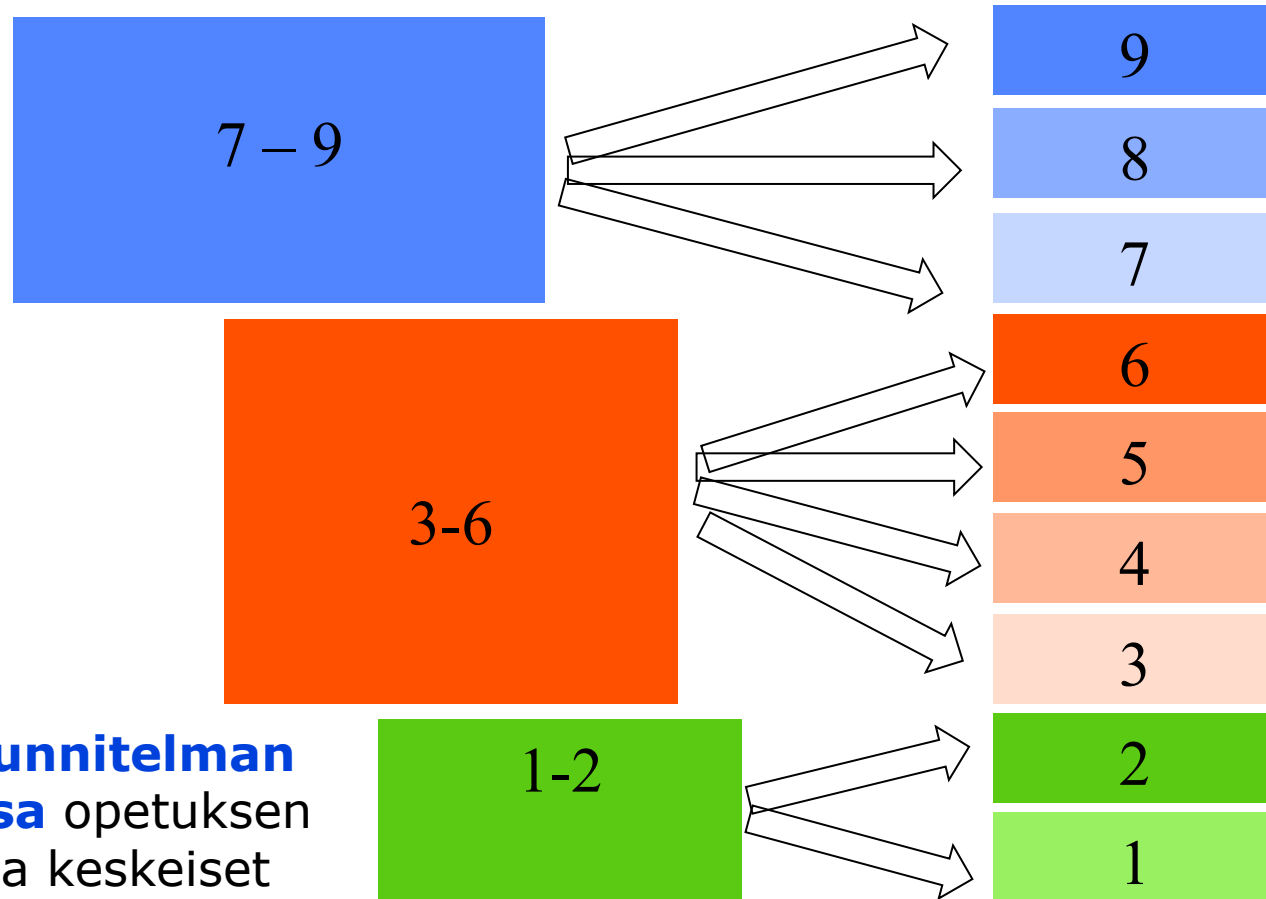
Opettajalle

Oppilaalle

Opettajalle
ja oppilaalle

Oppilaan
osaaminen

Oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt määriteltävä vuosiluokittain paikallisessa opetussuunnitelmassa

Opetussuunnitelman perusteissa opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet on määritelty vuosiluokkakokonaisuuksittain.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt jokaiselle vuosiluokalle.

Oppimisen tavoitteet päättöarvioinnissa

- Oppimisen tavoitteet on johdettu opetuksen tavoitteista.
- Oppimisen tavoitteita ei vuosiluokkaisteta.

*Päättöarvosanan muodostamisessa otetaan huomioon kaikki perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt **oppiaineen oppimäärän tavoitteet ja niihin liittyvät päättöarvioinnin kriteerit** riippumatta siitä, mille vuosiluokalle 7, 8 tai 9 yksittäinen tavoite on asetettu paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niiden oppiaineiden tavoitteiden, joiden osalta osaaminen on osoitettu vuosiluokilla 7 ja 8, arviointi otetaan huomioon päättöarviointia tehtäessä. Näihin tavoitteisiin perustuva osaamisen taso tulee arvioida käyttäen päättöarvioinnin kriteereitä.*

(OPH-281-2020, 6.8.1)

6. Arvioinnissa otetaan huomioon oppilaiden ikäkausi ja edellytykset

- Oppilaiden **erilaiset tavat oppia ja työskennellä otetaan huomioon** ja huolehditaan siitä, ettei osaamisen osoittamiselle ole esteitä.
- Arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan terveydentila ja erityistarpeet.
- Oppimisen tuen tarpeet sekä muut osaamisen osoittamista vaikeuttavat syyt tulee ottaa arviointikäytännöissä huomioon siten, että oppilaalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisin tapoihin osoittaa osaamisensa.
- Maahanmuuttotustaisten ja vieraskielisten arvioinnissa tulee ottaa huomioon oppilaan kielitaidon taso koulun opetuskielessä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa täsmennettävät asiat (luku 6)

- yhteistyö huoltajien kanssa arvioinnin osalta
- arvioinnista tiedottamisen muodot
- käyttäytymisen arviointi ja sen perustana olevat tavoitteet
- valinnaisten aineiden arviointi sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- opinnoissa etenemisen, vuosiluokalta siirtymisen ja vuosiluokalle jättämisen periaatteet ja käytännöt
- sanallisen arvion ja numeroarvosanan antaminen todistuksissa eri oppiaineissa sekä käyttäytymisen arvioinnissa
- valinnaisten aineiden arviointi päättöarvioinnissa sen mukaan, miten opetuksen järjestäjä niitä tarjoaa
- välitodistukset, mikäli opetuksen järjestäjä niitä päättää antaa
- erityisen tutkinnon suorittamisen mahdollisuudet ja ajankohdat.

Paikallisen opetussuunnitelman arviointi ja kehittäminen

- Opetuksen järjestäjän tehtävänä on arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin. (PoL 21 §)
- Paikallisen opetussuunnitelman ja lukuvuosisuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää.
- Muutokset opetussuunnitelman perusteissa edellyttävät vastaavien muutosten tekemistä paikalliseen opetussuunnitelmaan ja viemistä käytäntöön.
- Opetuksen järjestäjä voi tarkistaa opetussuunnitelmaansa ja parantaa sen laatua ja toimivuutta myös paikallisista tarpeista lähtien ja kehittämistyön tuloksia hyödyntäen.

Arvioinnin kohteet:

Oppiminen ja osaaminen

Työskentely

Käyttäytyminen

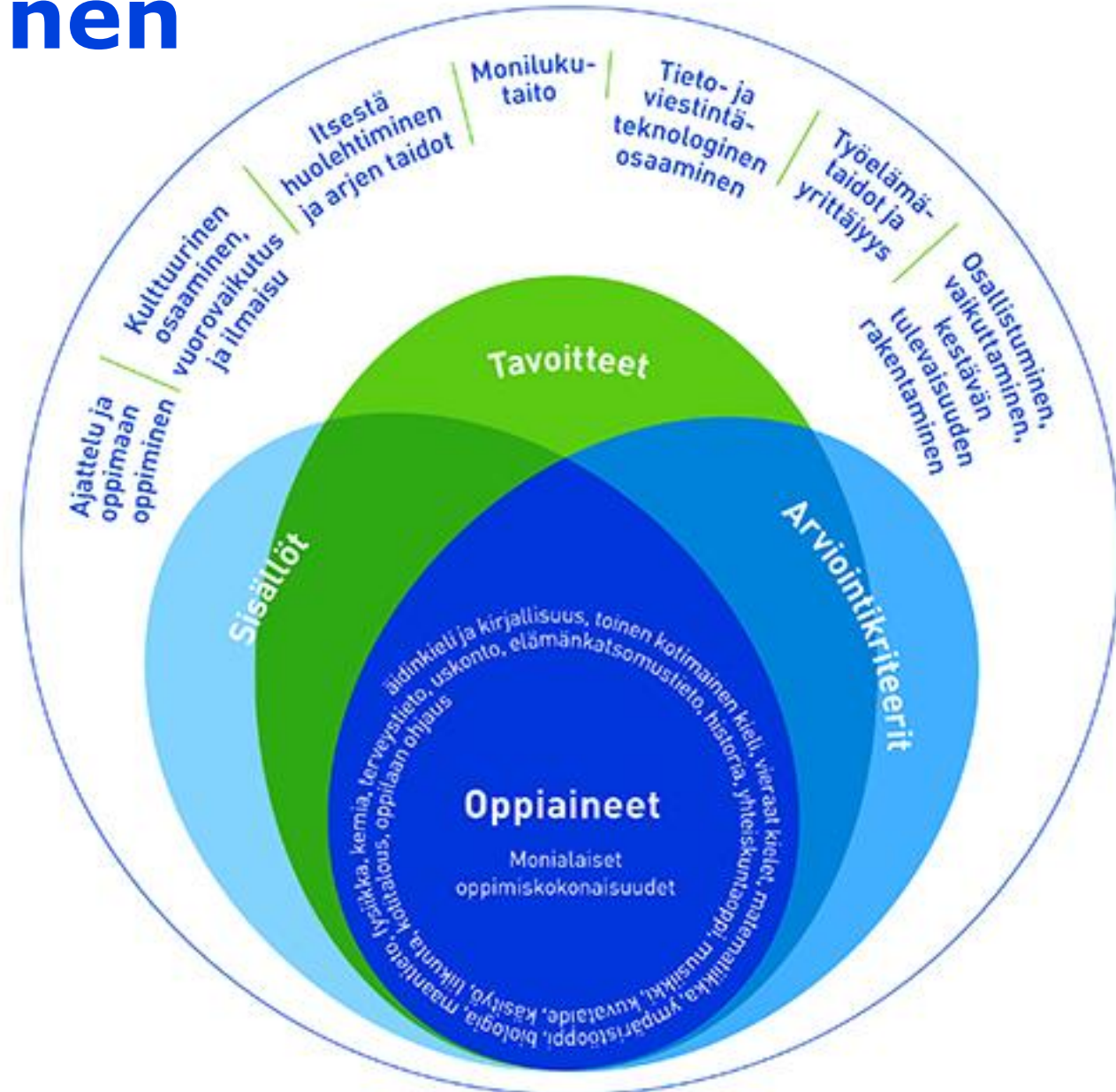
Oppiminen ja osaaminen

- Oppimisen arviointi
 - liittyy oppimisprosessin ohjaamiseen ja siitä annettavaan palautteeseen.
- Osaamisen arviointi
 - liittyy oppilaan tiedollisen ja taidollisen osaamisen tasoon
 - perustuu oppiaineiden opetuksen tavoitteisiin.
- Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden saavuttamista ei arvioida oppiaineista erillisinä.
 - Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulevat myös laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet arvioiduiksi.

Laaja-alainen osaaminen

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014

- Perusteissa ei anneta linjauksia laaja-alaisen osaamisen arvioinnista oppiaineista erillisenä.
- Laaja-alaisen osaamisen arviointi oppiaineista erillisenä on paikallinen tulkinta perusteista, eikä se näin ollen perusteiden mukaista.
- Laaja-alaisen osaamisen tavoitealueet opetetaan, opiskellaan ja arvioidaan osana oppiaineita.

Laaja-alainen osaaminen

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltävä

Luku 3.4 Paikallisesti päätettävät asiat (POPS 2014)

- **mitkä ovat** perusteissa määritellyn laaja-alaisen osaamisen **mahdolliset paikalliset painotukset ja miten painottuminen ilmenee**
 - muilta osin laaja-alaisen osaamisen kuvaamisessa opetussuunnitelman perusteiden tekstiä voidaan käyttää sellaisenaan
- mitkä ovat ne järjestelyt ja toimenpiteet, joiden avulla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta **opetustyössä** huolehditaan ja toteutumista seurataan
 - laaja-alaisen osaamisen tarkemmat tavoitteet vuosiluokkakokonaisuuksittain perusteissa (luvut 13–15)

Monialaiset oppimiskokonaisuudet ja arviointi

- Monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa opiskellut oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien opiskelun yhteydessä annetut näytöt otetaan huomioon kunkin oppiaineen arvosanaa muodostettaessa.
- Oppiainekohtainen arviointi tulee suunnitella ja olla oppilaiden tiedossa jo oppimiskokonaisuuden alkaessa.
- Monialaisista oppimiskokonaisuuksista ei anneta erillisiä sanallisia arvioita tai arvosanoja.

Työskentely

- Työskentely on osa **oppiaineiden arviointia**.
- Perustuu eri oppiaineissa asetettuihin **työskentelytaitojen tavoitteisiin**.
- Työskentelytaidoilla tarkoitetaan perusopetuksen aikana osana oppiaineita kehittyvää taitoa
 - työskennellä itsenäisesti ja yhdessä
 - suunnitella ja arvioida omaa työskentelyään
 - toimia vastuullisesti ja parhaansa yrittäen
 - toimia rakentavasti vuorovaikutuksessa.
- Kun opettaja toteuttaa arvioinnin oppiaineiden tavoitteiden ja kriteerien mukaisesti, tulee myös työskentely arvioiduksi.

Työskentely

- Oppilaan työskentelyyn liittyviä erityistarpeita tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin, jotta ne voidaan ottaa huomioon työskentelyn arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksessa.
- Työskentelystä ei anneta erillisiä arvioita tai arvosanoja todistuksiin, sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Esimerkkejä maantiedon osaamisen kuvauksista työskentelyn näkökulmasta

T9: Oppilas osallistuu kenttätutkimukseen itsenäisesti ohjeen mukaan. (A7)

T10: Oppilas osaa toimia ohjatusti osana ryhmää. (A5)

T11: Oppilas vertailee ja arvioi eri osallistumisen ja vaikuttamisen tapoja lähiympäristöön, globaaleihin ilmiöihin ja alueellisiin kehityskysymyksiin. (A9)

T11: Oppilas osaa suunnitella keinoja lähiympäristön vaalimiseen ja toteuttaa niistä jonkin. (A9)

T10: Oppilas kuuntelee toisten näkemyksiä ja esittää omia näkemyksiään maantieteellisistä asioista. (A7)

Käyttäytyminen

- Käyttäytymistä arvioidaan suhteessa paikallisessa opetussuunnitelmassa **käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.**
- Käyttäytymiselle asetetut tavoitteet perustuvat **koulun toimintatapoihin ja järjestyssääntöihin.**
- Käyttäytyminen **ei vaikuta oppiaineesta saatavaan arvosanaan** tai sanalliseen arvioon.
- Oppilaan käyttäytymiseen liittyvät erityistarpeet tulee tarvittaessa kirjata oppimissuunnitelmaan tai HOJKSiin, jotta ne voidaan ottaa huomioon käyttäytymisen arvioinnin suunnittelussa ja toteutuksesta.
- Käyttäytymisen **sanallinen arvio annetaan todistuksen liitteellä.**
- Käyttäytymisen arviota ei merkitä päättötodistukseen eikä erotodistukseen.

Oppilaan osaamisen ja oppimisen arviointi tietyissä tilanteissa

Oppilaan terveydentilan huomioiminen arvioinnissa

- Poissaolot eivät yksistään johda esim. suorituksen hylkäämiseen tai luokalle jättämiseen.
 - Lainsäädännössä ei ole määritelty perusopetuksen oppimäärää tunti- tai kurssimäärinä.
- Jos oppilas ei sairauden vuoksi voi osallistua kouluopetukseen, hänen opetuksensa voidaan järjestää antamalla hänelle ohjausta, oppimateriaalia ja oppimista tukevaa arviointipalautetta kotiin (tai muuhun paikkaan).
- Oppilaalle tulee laatia oppimissuunnitelma, jonka avulla opintojen etenemistä voidaan suunnitella ja toteuttaa.
- Oppilaan opiskelu voidaan tarvittaessa järjestää toisin (Perusopetuslain 18 §).
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppilaan-poissaolot-ja-arviointi>

Oppilaan opiskelu painoalueittain ja oppimisen arviointi

- Jos oppilaalle yhtenä eriyttämisen menetelmänä määritellään **opiskelun erityiset painoalueet** jossakin oppiaineessa (tehostetun ja erityisen tuen aikana), hän voi keskittyä opiskelussa tämän oppiaineen keskeisiin sisältöihin.
- Opiskelun erityiset painoalueet muodostetaan opetussuunnitelmassa määritellyistä, **oman vuosiluokan keskeisimmistä sisällöistä** eli niin sanotuista ydinsisällöistä. Painoalueet eivät voi olla esimerkiksi alempien vuosiluokkien tavoitteita tai sisältöjä.
- Arvioinnin tulee olla monipuolista: oppilas voi antaa erilaisia näyttöjä, ja hänellä voi olla kokeita, jotka keskittyvät näihin painoalueisiin.
- Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi tehdään suhteessa yleisen oppimäärään, sillä oppilas pyrkii edelleen oman vuosiluokkansa tavoitteisiin.
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/opiskelun-erityiset-painoalueet-eriyttamisen-menetelmana>

Koulutusta oppimisen tuen ja maahanmuuttotaustaisten oppilaiden osaamisen ja oppimisen arviointiin

- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/apua-arviointiin-opetushallituksen-arviointikoulutukset-kevaalla-2021>
- 21.4.2021 klo 16-17.30 Todistusmerkinnät, yksilöllistäminen ja poissaolot
- 22.4.2021 klo 16.15-17.45 Oppimisen tuen sekä maahanmuuttotaustaisten oppilaiden arviointikysymyksiä

Arvioinnin kehittäminen kouluissa

Perusopetuksen arviointikäytänteitä koskevat kehittämissuositukset:

(Karvin julkaisut 7:2019, 241-242)

- Opettajien tulee monipuolistaa arviointimenetelmiä niin, että ne lisäävät oppimisprosessin läpinäkyvyyttä, mahdollistavat osaamisen osoittamista eri tavoin ja kannustavat opiskelua.
- Opettajien tulee vakiinnuttaa oppimisen tavoitteisiin ja kriteereihin perustuvaa arviointia sekä yhdessä rehtoreiden kanssa lisätä niitä koskevaa tietämystä myös oppijoiden ja huoltajien keskuudessa.
- Kouluissa on lisättävä oppijoiden mahdollisuuksia parantaa arvioituja suorituksia.

Perusopetuksen arviointiosaamista koskevat kehittämissuositukset:

(Karvin julkaisut 7:2019, 242-243)

- Perus- ja täydennyskoulutusta tarjoavien tahojen sekä koulujen ja oppilaitosten johdon tulee kiinnittää pitkäjänteisesti huomiota opettajien arviointiosaamisen vahvistamiseen ja monipuolistamiseen.
- Opettajien tulee kehittää oppijan arviointiosaamista erityisesti itse- ja vertaisarviointitaitoja ohjaamalla ja osallisuutta vahvistamalla.

Perusopetuksen arviointikulttuuria koskevat kehittämissuosituksset:

(Karvin julkaisut 7:2019, 243-244)

- Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän tulee kirjoittaa opetussuunnitelman perusteissa edellytetyt paikalliset arviointiratkaisut harkitusti ja kattavasti paikallisiin opetussuunnitelmiin
- Rehtoreiden ja opettajien yhteisellä vastuulla on edistää koulujen ja oppilaitosten toimintakulttuuria, joka vahvistaa opettajien keskinäistä kuin opettajien ja oppijoiden sekä koulun ja kotien välistä arviointiyhteistyötä
- Paikallisten toimijoiden tehtävänä on rakentaa hyvän pedagogisen johtajuuden keinoin kouluihin arviointikulttuuria, joka rohkaisee kokeilemaan erilaisia arviointikäytänteitä

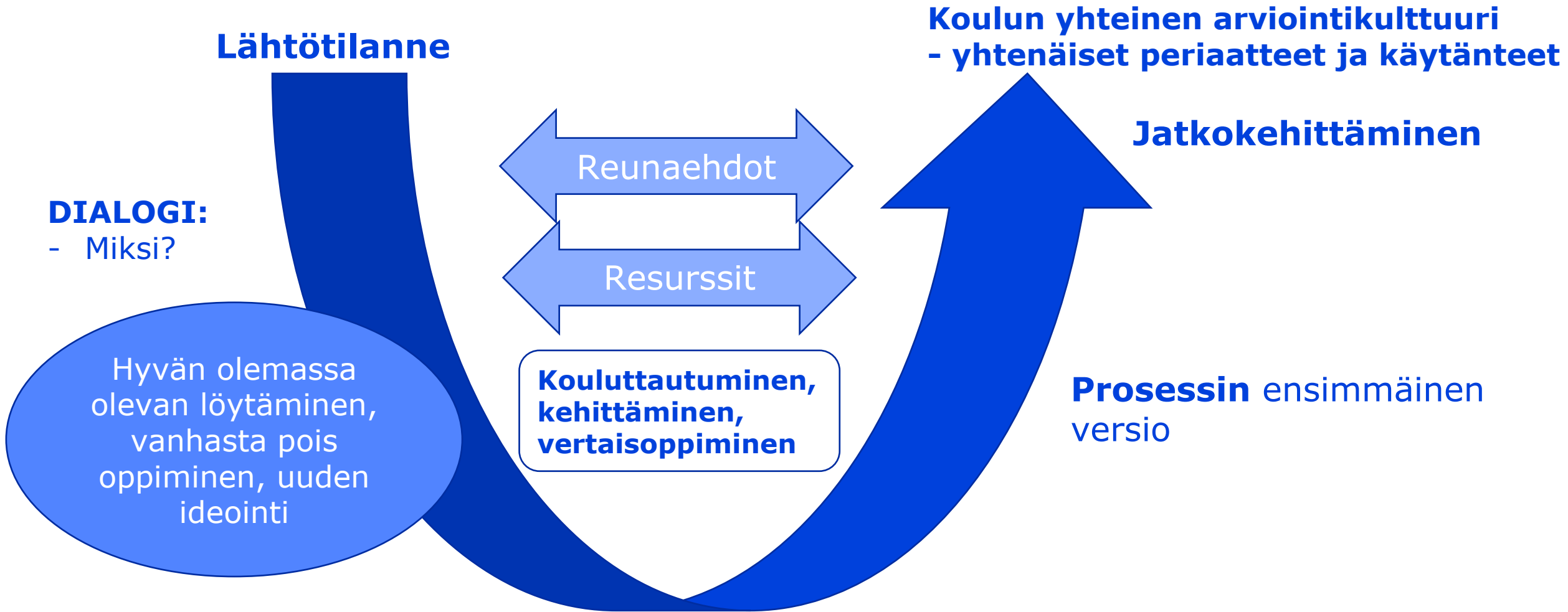
Arviointiosaamisen kehittäminen

*Kouluissa tulee olla yhtenäiset arvioinnin periaatteet ja käytänteet, jotka ilmenevät **koulun arviointikulttuurissa**.*

- Oppilaat ja huoltajat mukaan kehittämistyöhön
- Lähtötilanteen kartoitus -> **dialogi** -> yhteinen tavoite, suunta:
 - Mitä osaamista ja hyvää löytyy?
 - Missä kehitettävää, karsittavaa, pois opittavaa?
 - Innovointi
- Suunnitelmallista, pitkäjänteistä, jatkuvaa
- Arviointiosaamisen ja -oivallusten jakaminen työyhteisössä
- Prosessimaisuuden hyväksyminen

Opetuksen tavoitteiden
ja keskeiset sisältöjen
vuosiluokkaistaminen
paikallisessa
opetussuunnitelmassa

Esimerkiksi U-malli prosessin tukena:

Yhteinen pohdinta, suunnittelu, tunteet, tieto, taito ja tahto

Arviointilukutaitoiset opettajat tietävät ja ymmärtävät mm.:

(Karvin julkaisut 7:2019,41)

- Arvioinnin ja opetuksen välisen yhteyden ja käyttävät arviointitietoa opetuksen kehittämisen systemaattisesti
- Luokkahuonearvioinnin perustaidot eli havainnoinnin, palautteenannon ja kyselytekniikan
- Perinteisten arviointitapojen (kynä-paperi) lisäksi myös muita arviointimenetelmiä
- Formatiivisen arvioinnin mahdollisuudet motivoiden oppijoiden oppimista
- Asenteiden, mielenkiinnon ja arvojen merkityksen oppimiselle ja arvioinnille
- Erityisryhmien arviointia koskevat periaatteet
- Oppijoiden taustoista aiheutuvia vinoumia
- Oppilaiden osaamista koskevan pätevän näytön tärkeyden
- Hyvien koulukoekysymyksien ja –tehtävien luonnetta ja laatua
- Avoimiin koekysymyksiin annettujen vastauksien pisteytysperiaatteita
- Testaamisen epäjohdonmukaisuuteen vaikuttavia tekijöitä

Oppilaan oppimista, työskentelyä ja käyttäytymistä tulee arvioida monipuolisesti

(Perusopetuslaki [22 §](#))

Miksi arvioin?

Mitä arvioin?

Arvioinnin
kehittäminen!

Miten arvioin?

Milloin arvioin?

Tulevia vaihteita vuonna 2021

- Opetushallitus järjestää opetushenkilöstön täydennyskoulutusta verkossa oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia koskevasta luvusta 6 ja eri oppiaineiden kriteereiden käytöstä.
 - <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/apua-arviointiin-opetushallituksen-arviointikoulutukset-kevaalla-2021>
- Kriteerien käyttöönoton tueksi valmistellaan tukimateriaalia Opetushallituksen verkkosivuille. (mm. kaikkien Apua arviointiin –koulutusten diat tulevat sivuille sekä suomeksi että ruotsiksi)
- Aikuisten perusopetuksen arviointikriteerit tehdään kevään 2021 aikana.
- **Päätösarvioinnin kriteerit käyttöön kouluissa 1.8.2021, päätösarvosanat keväällä 2022.**
- 6. luokan päätteeksi tehtävien arviointikriteerien valmistelu alkaa syksyllä 2021.

Julkaisuja arvioinnista

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (KARVI)

- OPS kehittämistyön kompassina: Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden 2014 toimeenpanon arviointi (2021) <https://karvi.fi/publication/ops-kehittamistyon-kompassina-esi-ja-perusopetuksen-opetussuunnitelmien-perusteiden-2014-toimeenpanon-arviointi/>
- Näkymiä OPS-matkan varrelta – Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden 2014 toimeenpanon arviointi (2020) <https://karvi.fi/publication/nakymia-ops-matkan-varrelta-esi-ja-perusopetuksen-opetussuunnitelmien-perusteiden-2014-toimeenpanon-arviointi/>
- Perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden toimivuuden arviointi (2020) <https://karvi.fi/publication/perusopetuksen-paattoarvioinnin-kriteereiden-toimivuuden-arviointi/>
- ”Että tietää missä on menossa” – Oppimisen ja osaamisen arviointi perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa (2019) <https://karvi.fi/publication/etta-tietaa-missa-on-menossa-oppimisen-ja-osaamisen-arviointi-perusopetuksessa-ja-lukiokoulutuksessa/>
- OPS-työn askeleita – Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden 2014 toimeenpanon arviointi (2019) <https://karvi.fi/publication/ops-tyon-askeleita-esi-ja-perusopetuksen-opetussuunnitelmien-perusteiden-2014-toimeenpanon-arviointi/>

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos mielenkiinnostanne!

perusopetus.arviointi@oph.fi